

**Seminární práce ze Semináře z poradenské psychologie
Veronika Lukáčová**

TERAPIE SON-RISE

Rozhodla jsem se, že vás upozorním a možná navnadím na internetové stránky, které vytvořili mí přátelé manželé Mokrání, kteří mají autistické dítě. Popisují zde jeden z méně známých přístupů k autistickým dětem, pro který se rozhodli u svého syna. Zdá se mi, že tato terapie by mohla být v mnohém přínosná a že by v mnohém mohla inspirovat rodiče autistických dětí, příp. lidi, kteří s těmito dětmi pracují. Stránky jsou zajímavé nejen tím, že se v nich dozvíme něco více o terapii Son-Rise a jejích základních principech, ale také tím, že Mokrání uvádí své konkrétní zkušenosti s touto terapií u svého syna. Zájemce si může přečíst jejich zápisky o průběhu terapie a o pokrocích, kterých dosáhli.

Terapie Son-Rise byla vytvořena manželi Kaufmannovými z USA, kterým se rovněž narodilo autistické dítě. Původně měla pomáhat autistickým dětem a dětem s problémy komunikace, ale ukázalo se, že úspěšně pomáhá mnohem širší skupině dětí s různými problémy. Na rozdíl od behaviorální terapie, která učí dítě přizpůsobit se našemu světu, Son-Rise učí rodiče a terapeuty akceptovat dítě a jeho svět, mít ho rád takové, jaké je, se vším jeho "nevhodným chováním". Dítě se tak stává učitelem a rodič žákem. Rodič proniká do světa dítěte a právě pochopení dítěte je prvním krokem k navázání kontaktu s ním. Více se lze dozvědět na stránkách Option Institutu (www.son-rise.org), kde se dá dokonce kromě jiných jazyků zvolit i čeština.

Co se týče základních principů Son-Rise, otec autistického Robinka, V.Mokrání píše: "Priznám sa vám k niečomu. Možno keď budete čítať tieto princípy, budú sa vám to zdať byť žvásty. Mne sa zdali, keď som ich čítal prvýkrát..... (ale) verte alebo neverte, nasledovné princípy sú naozaj kľúčom k svetu autistického dieťaťa". Tak tedy tyto základní principy zmíním:

1. Přijetí nesoudícího a optimistického přístupu: dítě moc dobře cítí, když jeho svět posuzujeme. Pokud jeho autostimulační chování vnímáme jako špatné a zakazujeme mu ho (přímo nebo nepřímo) a dáváme mu tím signál, že svět do kterého je uzavřený, je špatný, proč by mělo chtít s námi komunikovat? Proto bychom jeho chování měli přijmout bez odsuzování, ať už se chová tak, jak bychom my rádi nebo ne. Vytvoříme tak prostředí svobody, ve kterém má šanci vzniknout zájem o druhé lidi.

2. Vstoupení do světa dítěte- opakování jeho ritualistického chování: tím, že vstoupíme do světa dítěte a budeme opakovat jeho chování a ukážeme mu, že nás rovněž baví, ukážeme dítěti, že ve svém světě není samo a že stojí za to zajímat se o druhé lidi. Oční kontakt s autistickým dítětem začíná právě za pomoci vstoupení do jeho světa a dále se prohlubuje maximální a nadšenou podporou očního kontaktu.

3. Využití motivace dítěte: pokud dítě samo nechce, ničeho nedosáhneme. Neměli bychom ho nutit, ale spíše využít toho, co jej baví a

zajímá- hrát si s hračkou, se kterou ono chce a povzbuzovat ho k výkonům (např. při učení řeči) za pomoci hry s věcmi, které dítě motivují.

4. Učení za pomoci interaktivní hry: pokud hra dítě nebaví, vrátí se do svého světa. Důležitá je trpělivost, terapie může trvat měsíce, než dítě začne reagovat.

5. Energie, nadšení, entuziasmus: pokud to nás samotné nebaví, dítě to vycítí. Pokud nevěříme v možnou změnu, nikdy jí nedosáhneme. Oslavujeme každý pokrok dítěte, protože věci, které jsou pro nás jednoduché, jsou pro autistické dítě velmi složité.

6. Rodič jako nejdůležitější osoba pro dítě: dítě nemá nikoho bližšího a víc milujícího než rodiče. Právě ti jsou schopni pracovat se svým dítětem 12 hodin denně a nevnímat to jako oběť, ale jako úžasnou příležitost. Mají s dítětem vysoké cíle, ale nejsou závislí od jejich dosažení- budou svoje dítě milovat bez ohledu na to, zda dosáhne nějaké úspěchy nebo ne- v to věří zakladatelé Son-Rise.

7. Vytvoření bezpečné pracovní místnosti s minimalizací rušivých vlivů: tato terapie probíhá v rodinném prostředí dítěte ve speciálně upraveném prostoru- herně. Vytvořením prostředí s minimem stimulů pomůžeme dítěti vnímat svět, rozumět mu a máme šanci nabídnout mu interakci s druhým člověkem- rodič nebo terapeut by měl být tím nejzajímavějším, co v herně je, aby dítě pochopilo, že komunikace s druhým člověkem stojí za to. Herna má být bezpečná, bez zbytečných rušivých předmětů (např. obrazy). Měla by být taková, abychom dítěti nemuseli nic zakazovat, v herně se neříká "ne". Dítě nás bude vést, nebudeme vůči němu uplatňovat autoritu. Herna by měla obsahovat jenom takové hračky, se kterými se dá cvičit interakce a komunikace (žádná elektronika, televize, počítač). Každé autistické dítě je jiné, proto i herna je specifická pro každé dítě.

Terapie Son-Rise probíhá v ideálním případě 8-12 hodin denně, většinou po dobu několika let.

Myslím, že z této terapie lze převzít mnohé nejen pro práci s autistickými dětmi, ale i pro přístup k dětem obecně. Je důležité přijímat děti takové, jaké jsou, poznávat je a nechat se jimi učit, využívat jejich motivaci. Tímto i dalšími ze svých principů (nedirektivnost apod.) Son-Rise připomíná přístup humanistické psychologie. Co se týče autistických dětí, nevím, zda někdy bylo (např. v USA) zkoumáno, jak jim tato terapie pomáhá, ale já jsem měla možnost se o tom přesvědčit právě na Robinkovi a bylo to pro mně neuvěřitelně příjemné překvapení. Každé dítě je jiné a potřebuje jiný přístup a možná by tento druh terapie u mnoha autistických dětí nefungoval, ale také by možná mnoha dětem a jejich rodičům pomohl. Myslím, že je úžasné, že si Mokráníovi nenechali toto vše pro sebe, ale podělili se o to a to velmi otevřeně, a to je zřejmě pro rodiče autistických dětí zcela jiný druh pomoci, než jim může poskytnout psycholog, který nemá vlastní zkušenost s péčí o takovéto dítě.

Zdroje: robin.mokranovci.net
www.son-rise.org